

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus I. Quid sit Judex delegatus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

ipsum exercere, juxta Abbatem in c. *irrefragibili*, 13. de *Offic. Ordin. n. 2.* secus tamen esse *Jure novo* Trid. de quo *supra n. 2326.* potest autem Sede Vacante constituere etiam plures Vicarios, æquè principales, saltem ubi amplitudo diocesis id exigat, quantum est vi Juris communis, ut colligitur ex c. *unico de Cleric. agrotant.* ibi: *unum, vel duos*; & notat Quaranta *cit. n. 9.* quamvis ex Tridentino constitui debeat *tantum unus*, nisi aliud habeat consuetudo legitima. Est autem Vicarius Capituli constituendus non tantum Episcopo mortuo; sed etiam, si Episcopus in partibus remotis degat, ac ejus Vicarius decessit; item quando Sedes *quasi* vacat, quod contingit, cum Episcopus est in captivitate, ut dicitur c. *si Episcopus, de Supplend. neglig. Pralat.* Cæterum, quando eligitur Vicarius à Capitulo, non est de necessitate, ut servetur electionis forma, jure communi præscripta in c. *quia propter, de elect. de quo supr.* Nam tales Vicarij sunt solum temporales, ut notat Garcia de *Beneficijs p. 2. c. 7. n. 22.*

Not. 3. quamvis Vicarius Capituli possit ea, quoad Jurisdictionem, quæ potest Episcopus (nisi vel à Pontifice, vel à Capitulo in aliquibus restringatur) consequenter possit excommunicare, interdicere, suspendere (nam Jurisdictio Episcopalis eo casu quoad exercitium ad eum spectat, ut

dicitur *cit. c. unic. & notat.* (Suárez de *Censur. D. 7. S. 3. n. 10.*) id tamen non procedere, ut ipsum etiam Capitulum valeat excommunicare &c. sic enim & ipse excommunicatus foret, cum ejus potestas sit dependens ab illo; & ratio est ex *num. 2325.* causas tamen, Vicario Episcopi delegatas, non potest cognoscere; quia non succedit Episcopo, vel ejus Vicario in Jurisdictione *delegata*, sicut nec ipsum Capitulum; sed tantum, in *Ordinaria*, Jure Ordinario competente.

Not. 4. quod Vicarius à Capitulo Sede vacante constitutus, & confirmatus etiam ad certum tempus, ante illius lapsum ex causa rationabili revocari possit, ut notat Joannes Andreas in c. *penult. h. t. in 6. n. 15. arg. c. fin. de Precar. l. Judicium 58. ff. de Judic. Dixi ex causa rationabili*; quia, si merè pro libitu revocari possit, multum obest rectæ administrationi Justitiæ inter particulares Canonicos, & alios ab ipsis dependentes, ut bene observat Quaranta *cit. n. 2. §. Tertiò dubitatur*: potestas demum Vicarij Capitularis expirat dato novo Episcopo; cum etiam expiret in Capitulo, quod intellige, ubi novus Episcopus confirmatus possessionem Episcopatus accepit; quia tunc Episcopalis Sedes non amplius vacat; & huic ab illo rationes gestæ administrationis exigere licet.

QUÆSTIO XXIX.

IN TIT. XXIX. DE OFFICIO, ET POTESTATE JUDICIS DELEGATI.

HAtenus dictum est de Officio, & potestate personarum Ecclesiasticarum, respiciente tractationem divinarum, ac eorum, quæ sunt Jurisdictionis voluntariæ; nunc agendum est de illis Ministris, qui assumuntur ad ea, quæ sunt Jurisdictionis contentiosæ, quæ respicit actus Judiciales externos. Not. autem *potestatem & officium* in eo differre, quod potestas sit ipsa vis, & virtus, aliquid faciendi; exercitium autem ejus, seu actus secundus, nomine *Officij* significetur; de quo plura videri possunt apud Pereyram in *Elucidario n. 291. in fin. & n. 1305.* quibus positus.

ARTICULUS I.

Quid sit *Judex delegatus*?

PRO resolutione supponendum 1. quod verbum *Judex*, in tota sua latitudine, comprehendat omnes *jus dicentes*, cujuscunque dignitatis sint, ut Præsides, Proconsules, Rectores Provinciarum, & alios similes: dicitur enim (ut ait Sylvester V. *eodem*) quasi *jus dicens populo*, sive quod *jure disceptet*, id est, justè judicet. c. *forus, §. in omni, de Verb. signif.* Unde *Judex* est is, qui *Jure potest justum cuique decernere, & reddere.* Ut *Judicium* seruetur

U u u 3

mur multipliciter, Judex in genere est triplex, quamvis sub tribus speciebus, seu membris varios contineat. Nam Judex quidam est *Ordinarius*; quidam, *extraordinarius*.

2333. Supponendum 2. *Ordinarium* esse, qui potestate ordinaria præficitur à Principe alicui Collegio, vel Universitati, ad universitatem causarum; *extraordinarius* est, qui habens potestatem delegatam, non præficitur alicui Universitati, vel Collegio; & est duplex, alter habens Jurisdictionem, ex partium voluntate, & dicitur *arbitrarius*, alio nomine *compromissarius*; alter ex *commissione Superioris*, ut delegatus ad certam causam, vel subdelegatus, cui nempe delegatus potestatem subdelegavit.

2334. Supponendum 3. *Jurisdictionem* esse speciem potestatis, & apud Sylvestrum V. eodem, dici quasi Jurisdictionem, à Jure dicendo, & juxta Hervæum sic describi: *Jurisdictio est, qua præsidens alicui Reipublicæ, potest dicere jus, statuendo, sententiando, vel cum obligatione subditorum ad habendum id, quod dicitur, pro justo.* Brevius & clarius Azonus sic definit (*Jurisdictio est potestas, de publico introducta, cum necessitate Juris dicendi, vel æquitatis statuendæ.*

2335. Supponendum 4. Jurisdictionem in genere vel esse ordinariam, vel delegatam. *Ordinaria*, ut ex verbis Modestini, & Ulpiani colligitur, residere dicitur in illo, apud quem legis actio est, & potest defini *potestas publica, qua alicui ex proprio munere, vel officio competit.* Delegata est illa, *quæ ex speciali alicujus Superioris mandato convenit.* Jurisdictio item alia voluntaria, alia contentiosa dicitur. *Voluntaria*, solum inter volentes locum habet, eaque explicantur emancipationes, manumissiones, & adoptiones, quæ Magistratibus autoritate, etiam extra territorium, & quocunque loco, rectè fiunt, l. 2. ff. de Offic. Procons. ex quo textu etiam desumitur, quid sit *contentiosa*: hæc enim est illa, quæ in invitos, aut præsentis, aut, si per contumaciam desint, etiam in absentes exercetur.

2336. Cum igitur *delegare*, in genere nihil aliud significet, quam alterum in locum suum substituere, sive vices suas alteri committere; sequitur, quod *Judex delegatus* (qui etiam vocatur *Commisarius*, &

Judex extraordinarius, c. de cetero, de Transact. V. *extraordinarium*, junct. gloss.) sit Judex, *qui Jurisdictionem habet contentiosam non jure suo, sed ab alio sibi mandata, eam alieno nomine exercens*; sic Desselius h. t. q. 1.

Ex hoc colliges 1. Judicem *delegatum* ex hoc differre ab *Ordinario*, quod hic *jure, & nomine suo* Jurisdictionem contentiosam exerceat, tanquam annexam muneri suo L. 5. ff. de Jurisdic. omn. Jud. junct. gloss. V. *suo jure.* Colliges 2. quod quis dupliciter habere possit Jurisdictionem, sibi mandatam ab alio; 1. à *jure*; & sic dicitur *delegatus à jure*; 2. *ab homine*, propriam, & Ordinariam Jurisdictionem habente, & sic differt ab arbitro, qui suam Jurisdictionem habet à partibus in eum compromittentibus, jure, seu lege id approbante, vel concedente. Colliges 3. Judicem *delegatum* Jurisdictionem exercere *nomine, & autoritate delegantis*, c. sanè h. t. quo differt ab eo, cui committitur nudum ministerium, seu executio sine causæ cognitione, & propriè vocantur *Auditores* seu *Executores*; Barbofa h. t. in Princip. n. 12. Colliges 4. eum, cui habens Jurisdictionem ordinariam, hanc committit immediatè, vocari *delegatum*; cui mediatè: vocari *subdelegatum*; ubi notandum, *Jurisdictionem delegati*, non esse eandem numero *cum Jurisdictione delegantis*, sed distinctam; cum in delegato non constituatur translatione illius à delegante, sed productione, non physica, sed morali; ex hoc differt à Jurisdictione Episcopalis Vicarij, qui cum Episcopo habet eandem Jurisdictionem, non distinctam. Et ideo à delegato appellari potest ad delegantem, L. 1. §. *qui mandatam*, ff. de Officio ejus, *cui mandata est Jurisdictio*; à subdelegato autem appellatur ad delegantem, quando non tota causa est illi commissa; Barb. cit. n. 7. non autem à Vicario Episcopi ad Episcopum, ut constat ex dictis.

ARTICULUS II.

Quotplex sit *Judex delegatus*?

EX dictis constat, alium esse *delegatum à jure*; alium *ab homine*; ex his sunt alij, qui delegantur à Summo Pontifice;